

Dopravný úrad

Divízia dráh a dopravy na dráhach

Vplyv mimoriadnych udalostí veľkého rozsahu na vývoj železničnej dopravy na Slovensku za rok 2022 v porovnaní s rokmi 2020 a 2021.

Správa k 31.12.2022

Odvetvie železničnej dopravy je významnou súčasťou mobility v rámci ekonomiky EÚ. Železničná doprava je rozhodujúca aj z hľadiska stratégie EÚ zameranej na zlepšenie environmentálneho správania odvetvia dopravy, hospodárskej a sociálnej súdržnosti a prepojenosti v rámci členských štátov a medzi nimi.

Dopravný úrad, divízia dráh a dopravy na dráhach (DÚ) ako regulačný orgán v súlade s §52 ods. 2 zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov monitoruje hospodársku súťaž na železničných trhoch na území Slovenskej republiky. Monitoring vývoja železničného trhu je dôležitým nástrojom na získavanie aktuálnych informácií o jednotlivých segmentoch trhu železničnej dopravy a jeho analyzovanie.

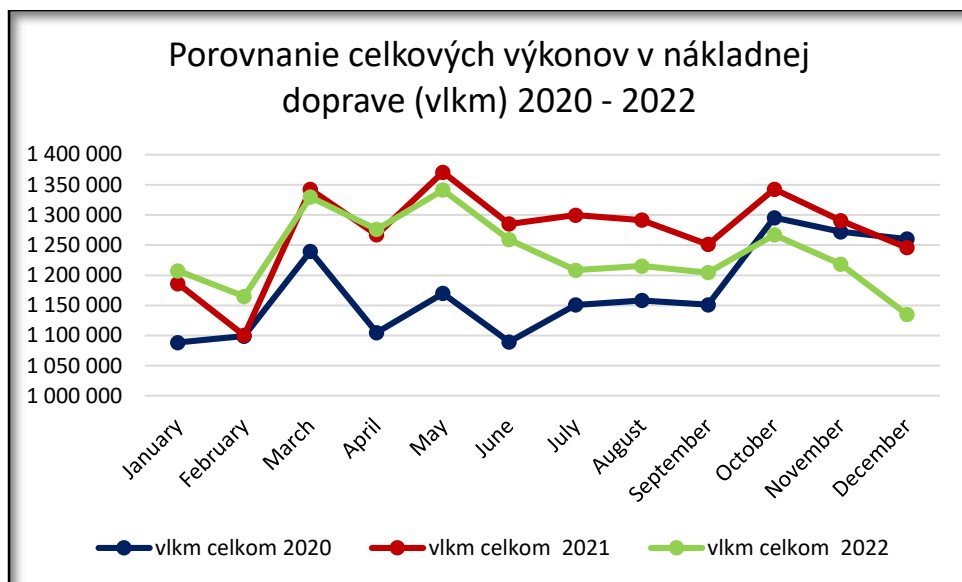

Pandémia koronavírusu (COVID-19) naďalej pretrvávala aj v roku 2022 avšak už v menšej miere, predovšetkým vo vzťahu k rozsahu protipandemických opatrení. Na vývoj železničnej dopravy na Slovensku, ale aj európske železničné trhy v mobilite cestujúcich a v nákladnej doprave mal v roku 2022 najpodstatnejší vplyv začiatok vojenského konfliktu na Ukrajine, ktorá so SR bezprostredne susedí. Nasledovné informácie ponúkajú prehľad monitorovania príslušných segmentov trhu a poskytujú všeobecný prehľad o dôsledkoch uvedených mimoriadnych udalostí sledovaných v roku 2022 (v porovnaní s rokmi 2020 a 2021). Konkrétne sú zamerané na porovnávanie výkonov v nákladnej železničnej doprave (vlkm, hrkm, tržby) a v osobnej doprave (oskm, tržby). Údaje a informácie, ktoré sú uvedené v rámci monitorovacej správy, sú použité z rozborov a podkladov manažéra infraštruktúry a z dostupných informácií od železničných podnikov na konci roka 2022, so zameraním na sledované ukazovatele dopadu pandémie počas roka 2022.

Trh nákladnej železničnej dopravy na Slovensku v rokoch 2020 - 2022

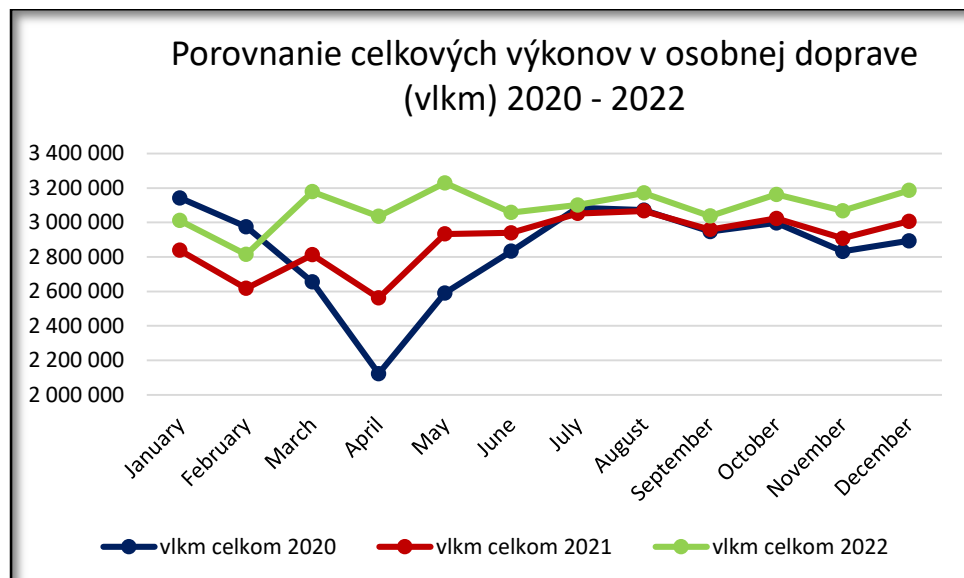
Porovnanie výkonov v nákladnej doprave (vlkm, hrtkm)

Vývoj výkonov počas obdobia doznievajúcej pandémie, bol z hľadiska vlakokilometrov (vlkm) a hrubých tonokilometrov (hrtkm) v roku 2022 pomerne na rovnakej úrovni v porovnaní s predchádzajúcim obdobím (rok 2021), pričom ukazovatele boli nad úrovňou plánu výkonov pre nákladnú dopravu. Celkové výkony v nákladnej doprave v roku 2022 v ukazovateli (vlkm) klesli oproti roku 2021 o 2,9% a s nimi zároveň aj hrtkm o 4,9%.

Porovnanie výkonov v osobnej doprave

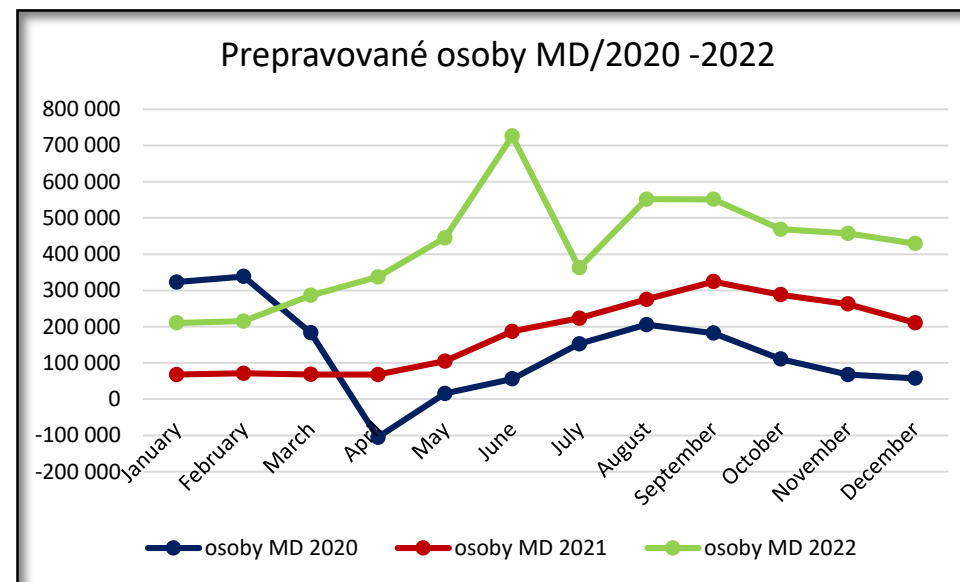
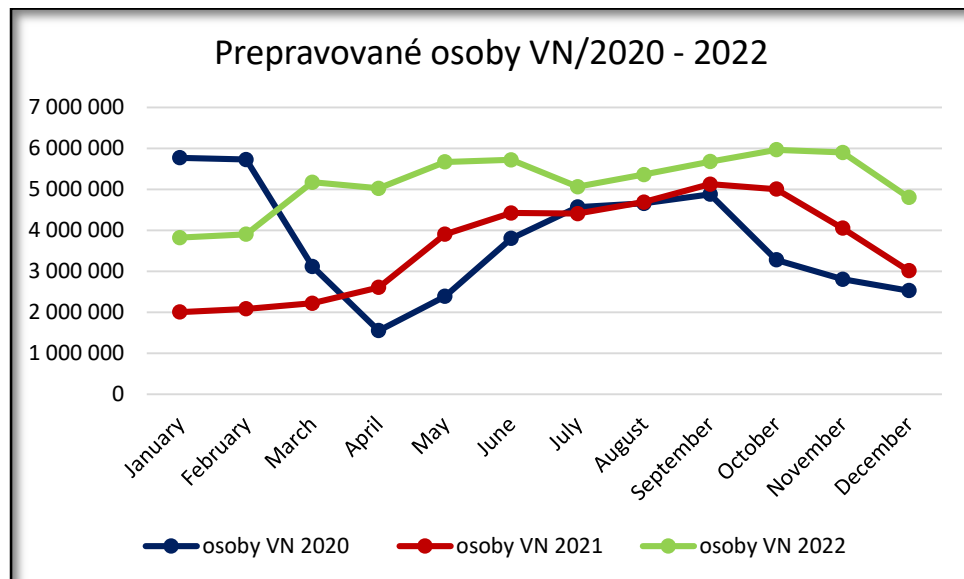
V prvom polroku 2022 došlo k viditeľnému nárastu výkonov v osobnej doprave v ukazovateli (vlkm) oproti roku 2021 a od júna až do konca roka sa údaje pomerne zhodovali s druhým polrokom roku 2021. V osobnej doprave boli výkony mierne ovplyvnené pandemiou, nakoľko došlo k uvoľňovaniu pandemických opatrení. Najvýraznejší nárast výkonov v ukazovateli (vlkm) v porovnaní s rokom 2021 bol zaznamenaný v mesiaci apríl 2022. Výkony (vlkm) v danom mesiaci percentuálne vzrástli o 18,5% oproti roku 2021. Celkové výkony osobnej dopravy za rok 2022 v ukazovateli (vlkm) sa zvýšili o 6,7% oproti predošlému roku.

Porovnanie celkových výkonov v osobnej doprave (oskm)

Výkony v osobokilometroch v železničnej doprave ukazujú, že v roku 2022 bol zaznamenaný značný nárast už od začiatku roka z dôvodu postupného odstraňovania väčšiny pandemických opatrení. Uvoľnenie COVID opatrení malo za následok výrazné zvýšenie počtu cestujúcich v osobnej doprave v sledovanom období a tým aj efektívnejšie využitie dostupnej dopravnej kapacity a zlepšenie celkovej ekonomickej bilancie. Celkové výkony osobnej dopravy v roku 2022 v uvedenom ukazovateli v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2021 vzrástli až o 64,13%. Zvýšenie v mesiaci marec 2022 bolo podmienené utečeneckou krízou z dôvodu prebiehajúcej vojny na Ukrajine. Pre občanov Ukrajiny bola poskytnutá bezplatná preprava vo všetkých vlakoch ZSSK, okrem IC vlakov, čo prispelo k zvýšeniu výkonov v osobnej doprave (viď graf).

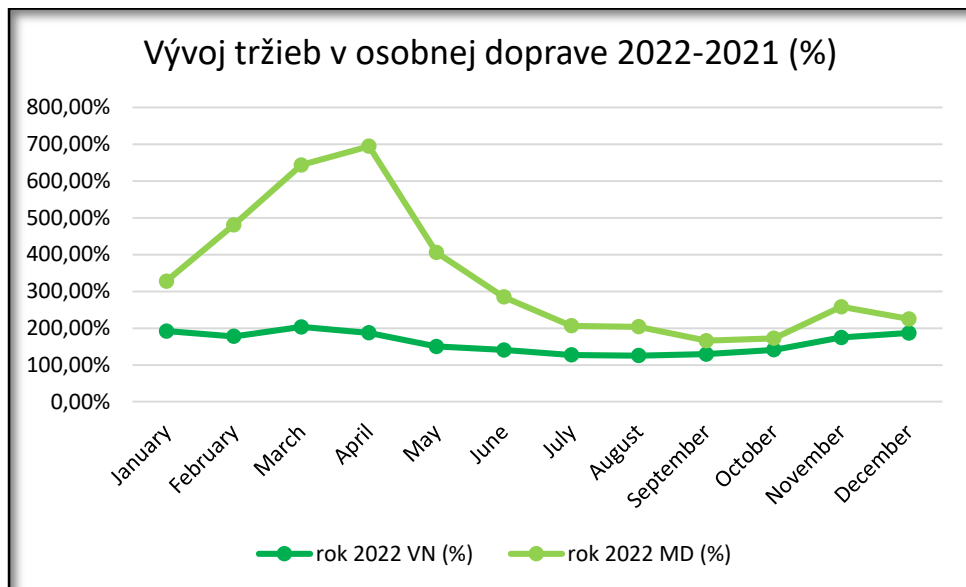
Porovnanie prepravovaných osôb vo vnútroštátnej a medzinárodnej doprave.

VN – vnútroštátna doprava
MD – medzinárodná doprava

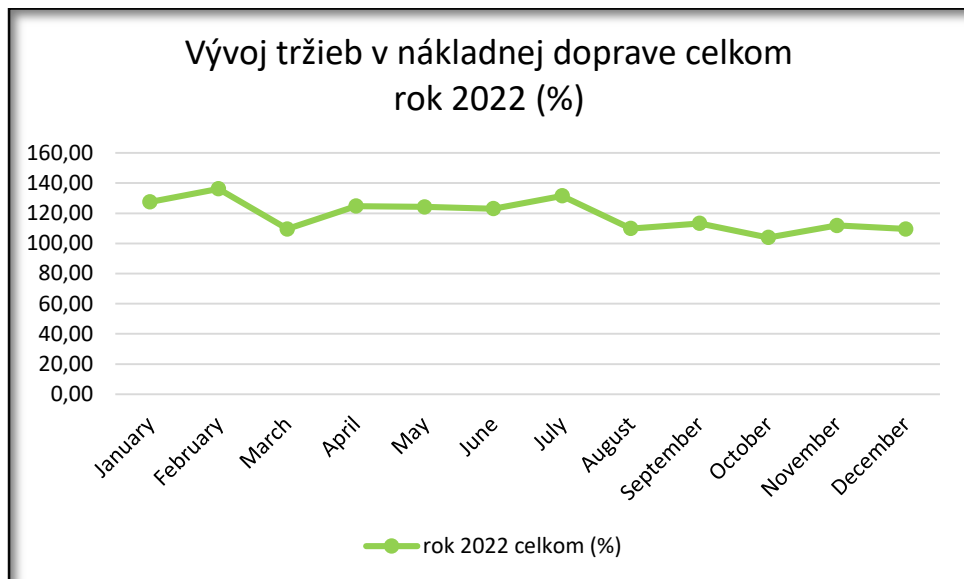
Osobná doprava počas pandémie (COVID-19) zaznamenávala výrazné poklesy v počte prepravovaných osôb vo vnútroštátnej a medzinárodnej doprave v rokoch 2020 - 2021. V roku 2022 na základe zlepšenia situácie a odstraňovania opatrení ohľadom pandémie, došlo k opätovnému zvýšeniu záujmu o cestovanie. V mesiaci marec v roku 2022 došlo k dvojnásobnému nárastu v počte prepravovaných osôb vo vnútroštátnej doprave oproti roku 2021. Od marca 2022 došlo k uvoľneniu väčšiny opatrení a súčasne k opatreniam štátu na riešenie utečeneckej krízy, ktoré boli vo veľkej miere smerované k železničnej doprave, čo malo za následok značný nárast v počte cestujúcich (viď graf). Vyplýva to z údajov, ktoré ukazujú, že v priebehu roka 2022 došlo k viditeľnému nárastu prepravovaných osôb ako vo vnútroštátnej preprave, tak aj v medzinárodnej. Najvyšší zaznamenaný záujem o cestovanie v medzinárodnej doprave evidujeme v mesiaci jún 2022 a to z dôvodu poskytnutia dočasnej zľavy v medzinárodnej preprave (Interrail). Počet prepravovaných osôb vo vnútroštátnej doprave vzrástol oproti roku 2021 o 42,6% a v medzinárodnej doprave vzrástol o 134,3%.

Vývoj tržieb v osobnej doprave (v %) v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021

Celkové tržby úzko súvisia s počtom prepravovaných osôb nielen vo vnútroštátnej ale aj medzinárodnej doprave. Už od začiatku roka 2022 je viditeľný zreteľný nárast v medzinárodnej osobnej doprave v porovnaní s rokom 2021. Najvyššia zaznamenaná hodnota vývoja tržieb bola v mesiaci apríl 2022. Po uvoľnení obmedzení COVID-19, výrazne stúpol záujem o cestovanie v roku 2022. Vplyv vojny na tržby bol minimálny, nakoľko pre obyvateľov Ukrajiny ZSSK poskytovala bezplatné cestovné lístky, pričom vzniknutá strata bola hradená štátom. Medzinárodná osobná doprava rástla v roku 2022 naďalej aj po minuloročnom masívnom náraste, ktorý bol spôsobený zastavením železničnej medzinárodnej prepravy osôb, čo malo za následok povinnosť dopravcov vysporiadať sa s vrátením cestovného cestujúcim (tzv. vratky) v roku 2020 a zvýšením počtu cestujúcich v roku 2021, na základe čoho vykazoval graf v minuloročnej monitorovacej správe v mesiacoch apríl a máj 2021 neštandardné hodnoty. Graf zohľadňujúci vývoj tržieb vo vnútroštátnej osobnej doprave od začiatku roka 2022 znázorňuje mierne stúpajúcu tendenciu, ktorá sa však láme v mesiaci apríl, kde dochádza k poklesu a pomernému ustáleniu až do októbra 2022. Od októbra až do konca roka má graf opäť stúpajúcu tendenciu.

Vývoj tržieb v nákladnej doprave (v %) v roku 2022 porovnaní s rokom 2021

Tržby nákladnej dopravy v roku 2022 oproti predošlému roku vykazovali viac menej podobné hodnoty. V niektorých mesiacoch a niektorých komoditách boli tržby približne rovnaké s úrovňou roka 2021. Nebol zaznamenaný výrazný prepád z dôvodu prebiehajúceho vojnového konfliktu na Ukrajine, len dočasná mierna neistota na železničnom trhu nákladnej dopravy bezprostredne po jeho vypuknutí.

Vzhľadom na aktuálnu politickú, ekonomickú a čiastočne aj epidemiologickú situáciu možno predpokladať, že vplyv na celkovú výkonnosť železničnej dopravy bude pokračovať aj v ďalšom období t.j. v roku 2023. S ohľadom na pokračujúci vojenský konflikt na Ukrajine je stále predpoklad na možný vplyv hlavne na nákladnú železničnú dopravu. Kríza COVID-19 mala naďalej vplyv na ponuku, dopyt a ekonomickú výkonnosť železničnej dopravy. Obmedzenie osobnej železničnej dopravy v prvých mesiacoch krízy v roku 2020 bolo priamym dôsledkom reakcií verejných orgánov na riešenie krízy COVID-19 (obmedzenia mobility cestujúcich), následne v roku 2022 sa situácia zlepšila, čo všeobecne viedlo k opätovnému zvýšeniu dopytu po doprave. V prípade ak nastane mimoriadna udalosť veľkého rozsahu v budúcnosti, ktorá by mohla mať vplyv na železničný trh, Dopravný úrad bude monitorovať jednotlivé ukazovatele, ktoré budú podkladom pre ďalšie možné vyhodnotenie.

Spracovala: sekcia regulácie, odbor regulácie a dohľadu

Bratislava, apríl 2023